

Valtakunnalliseen E-kirjastoon liittyminen

Hyvinvointilautakunta 07.03.2024 § 14
103/02.08.00/2024

Valmistelija

Kirjastopalvelujohtaja Tarja Tuomi

Naantalın kaupunginkirjasto yhdessä muiden Vaski-kirjastojen kanssa aloitti e-aineistojen, kuten e-kirjojen tarjonnan vuonna 2013. Sen jälkeen kokoelmaa on laajennettu ja monipuolistettu e-äänikirjoihin, -lehtiin ja verkkokursseihin. Vaskien e-aineistot löytyvät verkkokirjastosta: E-aineistot Vaski-kirjastoissa - kirjasto aina mukana | Vaski-kirjastot (finna.fi). Kehitys on ollut samansuuntaista myös muissa Suomen yleisissä kirjastoissa ja kirjastokimpoissa.

Asiakkaat eivät kuitenkaan ole olleet samanarvoisessa tilanteessa eri puolilla Suomea – osa kirjastoista on tarjonnut laajemmat e-aineistokokoelmat kuin toinen. Toisaalta kirjastoissa on tehty paljon päällekkäistä työtä näiden aineistojen valinnassa, kokoelmien ylläpidossa ja hallinnoinnissa. Sähköisten aineistojen jakelu ei ole sidottu maantieteelliseen paikkaan, joten paikalliset kokoelmat eivät ole samalla tavalla välttämättömiä kuin fyysiset kokoelmat.

Helsingin kaupunginkirjastossa käynnistettiin e-kirjastohanke 2022, jonka tavoitteena on ollut kehittää valtakunnallinen, ns. yhden luukun palvelu, kuntien yhteinen e-kirjasto. Yhteisellä palvelulla pyritään suurempaan alueelliseen tasa-arvoisuuteen ja laajempaan ja monipuolisempaan e-aineistojen tarjontaan sekä kirjastojen työnsäästöön. Hanke on päättynyt ja mm. sen raportti löytyy verkosta: <https://www.kirjastot.fi/ekirjastohanke>

Sopimuksen sisältö

Vastuu valtakunnallisen e-kirjastopalvelun, E-kirjaston, käyttöönotosta, kehittämisestä ja ylläpidosta on siirtynyt Kansalliskirjastolle 1.1.2024 alkaen. Tätä varten Kansalliskirjastoon on perustettu e-palveluyksikkö ja on aloitettu yhteistyö yleisten kirjastojen kanssa.

Helsingin kaupunginkirjasto on kilpailuttanut palvelun kautta käyttöön tulevat e-aineistot viime vuoden puolella osana e-kirjastohanketta. Kotimaisen kirjallisuuden (e-kirjat ja e-äänikirjat) toimittaja on Ellibs Oy, vieraskielisen kirjallisuuden osalta välittäjänä on OverDrive-palvelu. E-lehdet palveluun toimittaa ePress Nordic Oy. E-aineistojen valinta tehdään yhteistyössä yleisten kirjastojen asiantuntijoiden kanssa. Kansalliskirjasto vastaa teknisen alustan kehittämisestä ja ylläpidosta.

E-kirjaston kautta kuntalaiset saavat käyttöönsä monipuolisen ja uudistuvan kokoelman e-aineistoja. Käyttööntovaiheessa E-kirjaston tarjontaan sisältyy e-kirjoja ja e-äänikirjoja aikuisille, nuorille ja lapsille sekä e-aikakauslehtiä. Palvelun kielivalikoima kattaa kotimaiset kielet ja jonkin verran aineistoa mm. englanniksi, saksaksi ja ranskaksi. Valikoimaa laajennetaan ja monipuolistetaan tulevana vuosina. Suurin osa nykyisistä Vaski-kirjastojen e-aineistosopimuksista sanotaan irti, koska aineistot siirtyvät saataville E-kirjastoon.

Tavoite on, että palvelu avautuu asiakkaiden käyttöön 23.4.2024. Jotta kunnan asukkailla olisi pääsy uuteen palveluun, täytyy kunnan solmia sopimus Kansalliskirjaston kanssa E-kirjaston käyttöönotosta. Sopijapuolet toteuttavat yleisten kirjastojen e-aineistoihin liittyviä palveluita horisontaalisena yhteistyönä, kunnat täyttääkseen Laissa yleisistä kirjastoista (29.12.2016/1492) määritellyt tehtävänsä ja Kansalliskirjasto toteuttaakseen Yliopistolaissa (24.7.2009/558) määriteltyjä tehtäviään tarjota kansallisia palveluita yleisille kirjastoille.

Sopimus on aluksi voimassa määräaikaisena 31.12.2026 asti ja sen jälkeen toistaiseksi. Sopimus on irtisanottavissa sopimuksessa määritellyllä tavalla. Palvelun kustannus on 0,7 euroa kunnan asukasta kohden vuoden 2026 loppuun asti. Kunnan asukasluvu tarkistetaan vuosittain edellisen vuoden joulukuun 31. päivän asukasluvun mukaan. Vuosimaksu vuodelta 2024 määräytyy siten että maksu / kunnan asukas on $0,7 * (12 - \text{palvelun avaamisajankohdan kuukausi numeroina}) / 12$, Naantalissa osalta kustannus on 9 200 euroa vuonna 2024. Vuosimaksua per kunnan asukas tarkistetaan vuodesta 2026 lähtien kerran vuodessa koskien seuraavaa vuotta. Hyvinvointilautakunta on 26.9.2023 kokouksessaan hyväksynyt vuoden 2024 talousarviossa esitetyn määrärahan korotuksen e-kirjastoa varten.

Kaikkien Vaski-kuntien tulee allekirjoittaa sopimus Kansalliskirjaston kanssa ennen Vaski-kirjastojen liittämistä E-kirjastoon. Naantalissa sopimuksen allekirjoittaa controller Riikka Söderlund.

Esittelijä	Sivistysjohtaja
Päätösehdotus	Hyvinvointilautakunta merkitsee Valtakunnalliseen E-kirjastoon liittymisen tiedoksi
Päätös	Hyväksyttiin sivistysjohtajan ehdotuksen mukaan.